

USTAWA
z dnia 17 grudnia 1974 r.

o uposażeniu żołnierzy niezawodowych

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 693, Nr 153, poz. 1271, Nr 166, poz. 1363, Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1609, Nr 179, poz. 1750, z 2005 r. Nr 122, poz. 1025.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa uposażenie i inne należności pieniężne żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową, nadterminową zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe i okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Art. 2.

1. Uposażenie żołnierzy składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków.

2. Inne należności pieniężne obejmują:

- 1) nagrody i zapomogi;
- 2) należności za podróże służbowe;
- 3) należności w związku ze zwolnieniem z czynnej służby wojskowej;
- 4) zasiłki pogrzebowe, odprawy pośmiertne, zwrot kosztów pogrzebu.

ust. 3-5 w art. 2 skreślone

Art. 3.

1. Z tytułu pełnienia służby wojskowej żołnierz otrzymuje tylko jedno uposażenie określone w ustawie.

ust. 2 w art. 3 skreślony

Art. 4.

1. Żołnierzom mogą być przyznawane:

- 1) nagrody - w szczególności w związku z przejawianiem inicjatywy w służbie albo wykonywaniem zadań służbowych wymagających szczególnie dużego nakładu pracy, w tym poza określonym czasem służby, w skróconych terminach lub w warunkach szczególnie utrudnionych;

ust. 1a w art. 4 skreślony

- 2) zapomogi - w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz innych przyczyn powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

<1b. W razie śmierci lub zaginięcia żołnierza podczas wykonywania zadań służbowych, zapomogi mogą być przyznane jego małżonkowi, a w razie braku małżonka - dzieciom lub rodzicom.>

dodany ust. 1b oraz nowe brzmienie ust. 3 w art. 4 wchodzi w życie z dniem 22.07.2005 r. (Dz.u. z 2005 r. Nr 122, poz. 1025)

2. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego i ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, zasady tworzenia i wysokość funduszy na nagrody i zapomogi, ze wskazaniem źródeł ich finansowania.

[3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki przyznawania żołnierzom nagród i zapomóg, uwzględniając okoliczności uzasadniające przyznanie żołnierzowi nagrody lub zapomogi, właściwość przelożonych oraz tryb postępowania w tych sprawach.]

<3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki przyznawania żołnierzom nagród i zapomóg oraz zapomóg w sytuacjach, o których mowa w ust. 1b, uwzględniając okoliczności uzasadniające przyznanie nagrody lub zapomogi, właściwość przelożonych oraz tryb postępowania w tych sprawach.>

Art. 6.

art. 5 skreślony

1. Żołnierzowi delegowanemu do wykonywania zadań służbowych poza stałym miejscem odbywania służby przysługują należności za podróże służbowe.
2. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, tryb przyznawania należności za podróże służbowe, z uwzględnieniem sposobu obliczania czasu podróży służbowej oraz rodzaju należności i sposobu ustalania ich wysokości oraz terminów i trybu wypłaty tych należności.

Art. 7.

1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem stawienia się żołnierza do pełnienia służby w określonym miejscu.
2. Zmiana wysokości uposażenia następuje z dniem powstania okoliczności uzasadniających tę zmianę.
3. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana wysokości uposażenia nastąpiła w określonym dniu miesiąca kalendarzowego, uposażenie za każdy następny dzień do końca tego miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia.

pkt 3 w ust. 1 i ust. 2 w art. 8 skreślone

Art. 8.

1. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym żołnierz:
 - 1) został zwolniony z czynnej służby wojskowej,
 - 2) zmarł lub zaginął,

3. Przepis ust. 1 pkt 1 nie dotyczy żołnierzy powołanych do odbycia czynnej służby wojskowej na okres nieprzekraczający trzech miesięcy. Żołnierze ci tracą prawo do uposażenia z dniem zwolnienia z czynnej służby wojskowej.

Art. 9.

1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.
2. Organ wojskowy właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić upływu przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.
3. Bieg przedawnienia przerywa:
 - 1) każda czynność przed organem wojskowym właściwym do rozpatrywania roszczeń, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia,
 - 2) uznanie roszczenia.
- 3a. W razie zwłoki w wypłacie uposażenia i innych należności pieniężnych żołnierzowi przysługują odsetki ustawowe.
4. Od decyzji wydanych przez organy wojskowe w sprawach określonych w ust. 1 żołnierz może wnieść, w terminie siedmiu dni od daty doręczenia mu decyzji, odwołanie do organu wojskowego wyższego stopnia na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego, a także skargę do sądu administracyjnego.
5. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organami wojskowymi właściwymi w sprawach określonych w przepisach ustawy są dowódcy jednostek wojskowych zajmujący stanowisko służbowe dowódcy batalionu (równorzędne) lub wyższe w stosunku do wszystkich żołnierzy odbywających służbę w podległej jednostce wojskowej.
6. Stanowiskami służbowymi równorzędnymi stanowisku dowódcy batalionu, o którym mowa w ust. 5, są stanowiska:
 - 1) dowódcy dywizjonu lub eskadry;
 - 2) dowódcy okrętu II rangi;
 - 3) inne stanowiska służbowe dowódców jednostek wojskowych, jeżeli stanowiska te zostały zaszeregowane do stopnia etatowego co najmniej majora (komandora podporucznika).

**rozdział 2 (art. 11-26)
skreślony).**

Art. 10.

Uposażenie i inne należności pieniężne pobrane przez żołnierza, przysługujące mu według zasad obowiązujących w dniu wypłaty, nie podlegają zwrotowi, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej.

Rozdział 3

Uposażenie i inne należności pieniężne

Art. 27.

1. Żołnierzowi odbywającemu okresową służbę wojskową przysługują:
 - 1) uposażenie zasadnicze;
 - 2) dodatki do uposażenia zasadniczego;
 - 3) ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy;
 - 4) zasiłek pogrzebowy;
 - 5) odprawa pośmiertna;
 - 6) pokrycie kosztów pogrzebu ze środków budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej- w wysokości i na zasadach określonych jak dla żołnierzy zawodowych w przepisach ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 179, poz. 1750).
2. Żołnierzowi zwolnionemu z okresowej służby wojskowej przysługuje odprawa w wysokości:
 - 1) 50% miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, jeżeli służbę okresową odbywał co najmniej sześć miesięcy,
 - 2) 100% uposażenia określonego w pkt 1, jeżeli:
 - a) służbę odbywał co najmniej dwanaście miesięcy albo
 - b) został zwolniony ze służby ze względu na stan zdrowia przed jej odbyciem.
3. Odprawa nie przysługuje żołnierzom zwolnionym z okresowej służby wojskowej wskutek skazania na karę pozbawienia wolności, w tym również na karę aresztu wojskowego lub utraty stopnia wojskowego, albo wskutek zastosowania tymczasowego aresztowania, chyba że postępowanie karne zostało umorzone lub żołnierz został uniewinniony.
4. Żołnierzowi służby okresowej zwolnionemu z czynnej służby wojskowej nie spełniającemu warunków do nabycia prawa do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, od jego uposażenia wypłaconego po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki za ten okres przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.¹⁾) na zasadach określonych w art. 6a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o za-

art. 28 i 29 skreślone

¹⁾ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 65, poz. 595, Nr 135, poz. 1268, Nr 149, poz. 1450, Nr 166, poz. 1609 i Nr 170, poz. 1651.

opatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2002 r. Nr 11, poz. 108, z późn. zm.²⁾).

Art. 30.

1. Żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową lub przeszkolenie wojskowe przysługuje uposażenie zasadnicze według stopnia wojskowego.
2. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznane do uposażenia dodatki funkcyjny i dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej.

ust. 3 i 4 w art. 30
skreślone

Art. 31.

1. Żołnierzom rezerwy odbywającym ćwiczenia wojskowe przysługuje za każdy dzień trwania ćwiczeń uposażenie zasadnicze według stopnia wojskowego.
2. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, wyznaczonym na stanowiska służbowe przewidziane w etatach dla żołnierzy zawodowych dowódca jednostki wojskowej przyznaje dodatek funkcyjny w wysokości do 15% uposażenia zasadniczego przysługującego żołnierzowi według stopnia wojskowego.
- 2a. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane dodatki do uposażenia, uzasadnione szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, przewidziane dla żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową.
4. Pobieranie uposażenia, o którym mowa w ust. 1, powoduje zawieszenie na ten czas prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

ust. 3 i 5 w art. 31
skreślony

Art. 32.

1. Osobom, które odbyły zasadniczą służbę wojskową albo przeszkolenie wojskowe, przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2-6, odprawa w związku ze zwolnieniem z czynnej służby wojskowej w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.
2. Żołnierzom powołanym do nadterminowej zasadniczej służby wojskowej wypłaca się odprawę, o której mowa w ust. 1, w związku ze zwolnieniem z tej służby, w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnych żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.
3. Odprawa, o której mowa w ust. 1, przysługuje również osobom zwolnionym ze względu na stan zdrowia z zasadniczej służby wojskowej lub z przeszkolenia wojskowego przed odbyciem ustalonego okresu służby lub przeszkolenia wojskowego, z tym że osobom zwolnionym przed upływem jednej czwartej ustalonego czasu odbywania służby lub przeszkolenia wojskowego przysługuje odprawa w wysokości 25% kwoty określonej w ust. 1.
4. Osobom zwolnionym z zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego przed odbyciem ustalonego okresu służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego z przyczyn innych niż wymienione w ust. 3 odprawę, o której

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 166, poz. 1609 i Nr 179, poz. 1750.

mowa w ust. 1, wypłaca się w wysokości proporcjonalnej do okresu odbytej służby, z tym że rozpoczęty miesiąc służby traktuje się jako pełny miesiąc.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do osób odbywających zasadniczą służbę wojskową w kilku okresach.
6. Odprawa nie przysługuje osobom, które bezpośrednio po odbyciu zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego zostały powołane do zawodowej służby wojskowej lub do służby kandydackiej albo odbyły przeszkolenie wojskowe w czasie studiów lub zostały zwolnione z tego przeszkolenia przed odbyciem ustalonego okresu służby.

Art. 32a.

Żołnierzom zwolnionym z nadterminowej zasadniczej służby wojskowej, którzy w okresie odbywania czynnej służby wojskowej z przyczyn losowych nie wykorzystali w roku zwolnienia ze służby przysługującego im urlopu wypoczynkowego, wypłaca się zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za każdy dzień niewykorzystanego urlopu. Podstawę wymiaru tego ekwiwalentu stanowi 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 33.

1. W razie śmierci żołnierza, o którym mowa w art. 30 i 31, koszty pogrzebu pokrywa wojsko.
2. Członkom rodziny zmarłego żołnierza przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości jednomiesięcznego uposażenia, a jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową - w wysokości trzymiesięcznego uposażenia.
3. Niezależnie od odprawy rodzinie zmarłego żołnierza, o którym mowa w art. 32a, wypłaca się zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany przez żołnierza urlopu wypoczynkowy.
4. Do obliczenia wysokości odprawy, o której mowa w ust. 2, przyjmuje się najniższą stawkę uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego w odpowiednim stopniu wojskowym obowiązującego w dniu śmierci żołnierza. Do obliczenia wysokości odprawy dla żołnierzy posiadających stopień wojskowy szeregowego (marynarza) przyjmuje się uposażenie przewidziane dla stopnia wojskowego starszego szeregowego (starszego marynarza).
5. Odprawę i ekwiwalent, o których mowa w ust. 2 i 3, wypłaca się małżonkowi, dzieciom, rodzicom lub rodzeństwu zmarłego żołnierza.

Art. 34.

Przepisy niniejszego rozdziału dotyczące żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową stosuje się odpowiednio do żołnierzy pełniących nadterminową zasadniczą służbę wojskową.

Rozdział 4

Uposażenie i inne należności pieniężne przysługujące w szczególnych okolicznościach

Art. 36.

W okresie choroby, urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych żołnierz zachowuje prawo do pobieranego ostatnio uposażenia i innych należności pieniężnych, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na wysokość uposażenia zasadniczego lub na prawo do dodatków i innych należności pieniężnych.

art. 35 skreślony

Art. 37.

1. Żołnierzowi, który został zawieszony w czynnościach służbowych albo tymczasowo aresztowany, zawiesza się od najbliższego terminu płatności wypłatę połowy uposażenia zasadniczego oraz wypłatę dodatków o charakterze stałym.
2. W razie umorzenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego albo uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu żołnierz otrzymuje zawieszoną część uposażenia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia, w którym uposażenie stało się wymagalne, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej.

Art. 38.

1. Żołnierzowi odbywającemu w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) nie wypłaca się uposażenia od najbliższego terminu płatności.
2. Żołnierzowi odbywającemu dyscyplinarną karę aresztu koszarowego lub izolacyjnego wypłaca się, za czas odbywania tej kary, połowę uposażenia zasadniczego. Jeżeli żołnierz pobrał już uposażenie w pełnej wysokości, potrąca się mu odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 39.

1. Żołnierzowi, który samowolnie opuścił swoją jednostkę lub miejsce służbowe albo poza nimi pozostaje, zawiesza się wypłatę uposażenia. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się żołnierzowi zawieszone uposażenie.
2. Za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności żołnierz traci prawo do 1/30 części uposażenia miesięcznego. Odpowiednią kwotę potrąca się przy najbliższej wypłacie uposażenia.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w razie stwierdzenia zawinionej przez żołnierza niemożności pełnienia obowiązków służbowych.

Rozdział 5

Potrącenia z uposażenia

art. 44 skreślony

Art. 40.

1. Z uposażenia żołnierza odbywającego okresową służbę wojskową mogą być dokonywane potrącenia w granicach i na zasadach określonych w przepisach szczególnych stosowanych do wynagrodzeń za pracę, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 oraz art. 43.
2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, należy rozumieć uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia zasadniczego wymienione w art. 27 ust. 1 pkt 1 i 2, ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wymieniony w art. 27 ust. 1 pkt 3, i odprawę, o której mowa w art. 27 ust. 2.
3. Odprawa z tytułu zwolnienia z okresowej służby wojskowej, o której mowa w art. 27 ust. 2, podlega egzekucji wyłącznie na zaspokojenie zaległych świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z ust. 1.

Art. 41.

1. Z uposażenia żołnierza odbywającego nadterminową zasadniczą służbę wojskową mogą być dokonywane potrącenia w granicach i na zasadach określonych w przepisach szczególnych stosowanych do wynagrodzeń za pracę, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 oraz art. 43.
2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, należy rozumieć uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia zasadniczego, wymienione w art. 30, odprawę, o której mowa w art. 32 ust. 2, i ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wymieniony w art. 32a.
3. Odprawa z tytułu zwolnienia z nadterminowej zasadniczej służby wojskowej, o której mowa w art. 32 ust. 2, podlega egzekucji wyłącznie na zaspokojenie zaległych świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z ust. 1.

Art. 42.

1. Z uposażenia żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową, ćwiczenia wojskowe lub przeszkolenie wojskowe albo pełniących służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny mogą być dokonywane potrącenia tylko na zaspokojenie roszczeń z tytułu szkody wyrządzonej jednostce wojskowej i kary pieniężne orzeczone w postępowaniu dyscyplinarnym, z tym że łączna wysokość potrąceń nie może przekroczyć 50% miesięcznego uposażenia.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do odpraw, o których mowa w art. 32 ust. 1, 3 i 4.

Art. 43.

Przepisów art. 40-42 nie stosuje się do zaliczek pobranych przez żołnierza do rozliczenia, które potrąca się z uposażenia i innych należności pieniężnych w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń dokonywanych z innych tytułów.

Rozdział 6**Przepisy szczegółowe, przejściowe i końcowe****Art. 45.**

1. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) stawki uposażenia zasadniczego żołnierzy wymienionych w art. 30, 31 i 34,
 - 2) rodzaje i wysokość dodatków do uposażenia oraz warunki ich przyznawania i wypłacania.
2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) terminy płatności uposażenia i innych należności pieniężnych z uwzględnieniem, że wypłata uposażenia będzie dokonywana miesięcznie z góry;
 - 2) szczegółowe warunki i tryb pokrywania przez wojsko kosztów pogrzebu żołnierzy; w szczególności z uwzględnieniem organów wojskowych właściwych w tych sprawach oraz maksymalnych wysokości kosztów pogrzebu żołnierza organizowanego na koszt wojska.

Art. 45a.

1. Wypłata uposażeń oraz innych należności pieniężnych następuje w formie bezpośredniej lub na rachunek w banku wskazanym przez żołnierza, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach należność może być przesłana na adres wskazany przez żołnierza.
2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki oraz tryb wypłacania uposażenia i innych należności pieniężnych żołnierzom.

Art. 46.

Do należności przysługujących żołnierzom na podstawie odrębnych przepisów z tytułu umundurowania, wyżywienia, zakwaterowania lub innych świadczeń stosuje się odpowiednio przepisy art. 9.

Art. 47.

1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny żołnierze pełniący czynną służbę wojskową otrzymują uposażenie i inne należności pieniężne.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania uposażenia i innych należności pieniężnych, o których mowa w ust. 1, oraz organy właściwe w tych sprawach, uwzględniając w szczególności rodzaje tych należności, a także sposób i terminy płatności.

art. 48 uchylony

